

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
Львівський національний університет імені Івана Франка
Факультет юридичний
Кафедра цивільного права та процесу

ЗАТВЕРДЖЕНО

На засіданні кафедри цивільного права та процесу
Юридичного факультету Львівського
національного
університету імені Івана Франка
(протокол № 1 від 29.08.2022 р.)

Завідувач кафедри _____ проф. Володимир КОССАК

Силабус з навчальної дисципліни
«Недійсні правочини та їх цивільно-правові наслідки»,
що викладається в межах ОПН «Право»
другого магістерського рівня вищої освіти для здобувачів з
спеціальності 081 «Право»

Львів- 2022

Назва дисципліни	Недійсні правочини та їх цивільно-правові наслідки
Адреса викладання дисципліни	79000, м. Львів, вул. Січових Стрільців, 14
Факультет та кафедра, за якою закріплена дисципліна	Юридичний факультет Кафедра цивільного права та процесу
Галузь знань, шифр та назва спеціальності	галузь знань 08 «Право» спеціальність 081 «Право»
Викладачі курсу	Яновицька Галина Богданівна, доктор юридичних наук, доцент, доцент кафедри цивільного права та процесу
Контактна інформація викладачів	Електронна адреса: gyanovytska@gmail.com , електронна сторінка кафедри: http://law.lnu.edu.ua/department/kafedra-cyvilnogo-prava-ta-procesy , юридичний факультет, кафедра цивільного права та процесу Місце знаходження: 79000, м. Львів, вул. січових Стрільців, 14, ауд. 306
Консультації по курсу відбуваються	Відповідно до графіку, який затверджується на засіданні кафедри цивільного права та процесу (вулиця Січових Стрільців, 14, ауд. 306)
Сторінка курсу	https://law.lnu.edu.ua/en/department/civil-law-and-procedure
Інформація про дисципліну	Дисципліна розроблена таким чином, щоб надати здобувачам вищої освіти необхідні знання, обов'язкові для того, щоб опанувати теоретичні та практичні проблеми правовідносин, що виникають у зв'язку із визнанням правочинів недійсними, а також вивчити теоретичні положення та виробити навички практичного застосування знань і норм чинного законодавства у цій сфері.
Коротка анотація курсу	<p>Навчальна дисципліна «Недійсні правочини та їх цивільно-правові наслідки» є дисципліною на вибір здобувачів вищої освіти відповідно до Освітньо-професійної програми «Право» другого магістерського рівня для підготовки здобувачів вищої освіти з галузі знань 08 «Право», спеціальність 081 «Право». «Недійсні правочини та їх цивільно-правові наслідки» є навчальною дисципліною для другого (магістерського) рівня вищої освіти за спеціальністю 081 «Право». У розрізі цієї дисципліни розглядаються питання щодо загальних положень недійсності правочинів, підстав їх недійсності, а також особливості цивільно-правових наслідків.</p> <p>Навчальна дисципліна «Недійсні правочини та їх цивільно-правові наслідки» передбачає вивчення загальних положень інституту правочину, аналізу умов його дійсності, особливостей укладення правочину з дотриманням вимог щодо дієздатності сторін, форми та волі і волевиявлення. Увага приділена дослідженню цивільно-правових наслідків недійсності правочину: відшкодуванню майнової та моральної шкоди.</p>
Мета та завдання курсу	Метою вивчення навчальної дисципліни «Недійсні правочини та їх цивільно-правові наслідки» є опанування здобувачами вищої освіти теоретичних знань і формування у них практичних умінь та навичок щодо

	<p>тлумачення-з'ясування та тлумачення-роз'яснення положень законодавства України про недійсність правочинів, а також самостійного розв'язання практичних проблем, які виникають внаслідок укладення недійсних правочинів.</p> <p>Основними завданнями вивчення навчальної дисципліни «Недійсні правочини та їх цивільно-правові наслідки» є: аналіз актів цивільного законодавства України, актів вищих судових інстанцій, навчальної та монографічної літератури, вирішення аналітичних завдань та практичних казусів; навчити студентів застосовувати теоретичні положення на практиці; закласти і розвинути навички складання відповідних документів, пов'язаних із визнанням правочинів недійсними.</p>
<p>Література для вивчення дисципліни</p>	<p>Основна література:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Оновлення Цивільного кодексу України: формування підходів: колективна монографія / за ред. А.С. Довгерта, Є.О. Харитонова. Одеса: Гельветика, 2020. 674 с. 2. Цивільне право України: підручник. 2-е вид., перероб. і доп. У 2 ч. Ч. 1. Загальна. / за ред. проф. Р. Б. Шишки (кер. авт. кол.). – Київ: Видавництво «Ліра-К», 2018. – 736 с. 3. Цивільне право (Загальна частина): курс лекцій / за ред. І.В. Спасибо-Фатєєвої. – Харків: Екус, 2021. – 448 с. <p>Додаткова література:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Цивільний кодекс України від 16.03.2003 р. Відомості Верховної Ради України. 2003. №№40-44. 2. Господарський кодекс України України від 16.01.2003 р. № 436-IV // Голос України від 14.03.2003. № 49. 3. Закон України «Про вищу освіту» від 01.07.2014 р. No 1556-VII. <ol style="list-style-type: none"> a. URL : https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1556-18#Text 4. Закон України «Про освіту» від 05.09.2017 No 2145-VIII. <ol style="list-style-type: none"> a. URL : https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2145-19#Text 5. Методичні рекомендації щодо розроблення стандартів вищої освіти, затверджені наказом Міністерства освіти і науки України від 01.06.2017 р. No 600 (у редакції наказу Міністерства освіти і науки України від 30.04.2020 р. No 584). URL: https://mon.gov.ua/ua/osvita/visha-osvita/naukovo-metodichna-rada-ministerstva-osviti-i-nauki-ukrayini/metodichni-rekomendaciyi-vo 6. Жорнокуй Ю.М., Сліпченко С.О., Жорнокуй В.Г. Корпоративні правовідносини: монографія. – Харків: Екус, 2021. – 248 с. 7. Зловживання правом: зб. статей / за ред. проф. І.В. Спасибо-Фатєєвої. – Харків: Екус, 2021. 308 с. 8. Стефанчук М. О. Цивільна правосуб'єктність фізичних осіб та особливості її здійснення: монографія. Київ: Артек, 2020. 479 с. 9. Яновицька Г. Б. Несправедливі умови у споживчих договорах. Актуальні проблеми вітчизняної юриспруденції: науковий збірник Дніпровського національного університету імені О. Гончара. 2019. № 4. С. 67–71. 10. Яновицька Г. Б. Підстави та правові наслідки визнання споживчого договору недійсним. Нове українське право. №.1. 2022.

	<p>C.76-81</p> <p>11. Appelmans, A. Emphyteusis rights (long lease) and superficies rights (building rights) in the new Belgian Property Law. European Property Law Journal, 10(1), 2021. P. 97-107.</p> <p>12. Beneduzi R. Equity in the Civil Law Tradition. Springer Nature, 2021. 180p.</p> <p>13. Yanovytska H., Yanovytska A. Legal Regulation of Perishable Foodstuffs Transportation. Journal of Advanced Research in Law and Economics, [S. 1.], v. 10, n. 7, 2019. P. 2162–2169.</p>
Тривалість курсу	120 годин
Обсяг курсу	Денна форма навчання : 32 годин аудиторних занять. З них 16 годин лекцій, 16 годин практичних занять, 2 години залік. 88 годин самостійної роботи. Заочна форма навчання : 16 годин аудиторних робіт. З них 8 годин лекцій, 8 годин практичних занять, 2 години залік. 104 години самостійної роботи.
Очікувані результати навчання	<p>Згідно з вимогами освітньо-професійної програми здобувачі вищої освіти повинні:</p> <p>знати:</p> <ul style="list-style-type: none"> - основні джерела, необхідні для вивчення інституту правочину та його місце в системі юридичних фактів; - поняття, види недійсних правочинів; - правову природу недійсних правочинів; - недійсні та неукладені правочини; - правові наслідки недійсних правочинів; - види цивільно-правових наслідків тощо. <p>вміти:</p> <ul style="list-style-type: none"> - детально, послідовно і системно аналізувати правові проблеми та конфлікти, формувати та обґрунтовувати правові позиції у юридичних документах (зверненнях громадян, аналітичних довідках, процесуальних документах). - правильно застосовувати набуті теоретичні знання та норми чинного законодавства України при вирішенні конкретних справ, що виникають у практичній діяльності у разі визнання правочинів недійсними; використовувати різноманітні інформаційні джерела для повного та всебічного встановлення певних обставин, уміння їх аналізувати та використовувати в юридичній діяльності; - тлумачити умови дійсності правочину; тлумачити та використовувати роз'яснення вищих судових та інших органів у процесі застосування норм права; - застосовувати цивільно-правові норми для вирішення конкретних практичних ситуацій (казусів); - формувати власну точку щодо об'єктивної необхідності підстав недійсності правочинів, а також на відносини, що недостатньо врегульовані законодавчими актами; - використовувати свої внутрішні якості у підвищенні ефективності професійної діяльності, досліджувати недоліки законодавчого регулювання окремих правових наслідків недійсності правочинів в умовах ринкової економіки і формувати пропозиції щодо їх вирішення; - аналізувати практичні казуси та розв'язувати ситуаційні завдання;

	<ul style="list-style-type: none"> - консультувати з правових питань, зокрема, щодо можливих способів захисту чи поновлення прав клієнтів, попередження ймовірних порушень їхніх прав та ін., з дотриманням вимог професійної етики, норм щодо нерозголошення персональних даних та захисту конфіденційної інформації; - знати та розуміти міжнародні стандарти прав людини, положення Конвенції про захист прав людини та основоположних свобод, а також практику Європейського суду з прав людини та особливості їх застосування.
Ключові слова	правочин, договір, умови дійсності правочину, недійсні правочини, неукладені правочини, нікчемні правочини, оспорювані правочини.
Формат курсу	Очний /заочний
	Проведення лекцій, лабораторних робіт та консультації для кращого розуміння тем
Теми	<p><i>Тема 1.</i> Поняття та види недійсних правочинів, їх місце в системі юридичних фактів (2/2 год).</p> <p><i>Тема 2.</i> Модель недійсного правочину. Неукладені правочини (2/2 год).</p> <p><i>Тема 3.</i> Правочини з дефектами суб'єктного складу та форми правочину (2/0 год).</p> <p><i>Тема 4.</i> Правочини з дефектами волі. Правочини з дефектами змісту (2/0 год).</p> <p><i>Тема 5.</i> Визнання недійсними правочинів, пов'язаних з обігом нерухомості (2/0 год).</p> <p><i>Тема 6.</i> Загальна характеристика наслідків недійсності правочину (2/2 год).</p> <p><i>Тема 7.</i> Особливості застосування реституції. Співвідношення реституції та кондикції (2/0 год).</p> <p><i>Тема 8.</i> Спеціальні правові наслідки недійсності правочину (2/2 год).</p> <p><i>Тема 9.</i> Процесуальні особливості розгляду справ про визнання правочинів недійсними (2/0 год).</p>
Підсумковий контроль, форма	Письмовий залік у кінці семестру
Пререквізити	Для вивчення курсу здобувачі вищої освіти потребують базових знань таких дисциплін, як загальна теорія права, цивільне, господарське, адміністративне, фінансове, земельне, міжнародне приватне право та ін. У межах перелічених дисциплін вивчаються відповідно такі питання: поняття системи права і системи законодавства, джерела права, юридичні факти, поняття правовідносин і підстав їх виникнення, поняття договору і т.д.
Навчальні методи та техніки, які будуть використовуватися під час викладання курсу	<p>Презентація, лекції, колаборативне навчання (форми – групові проєкти, спільні розробки, тьюторство, навчальні спільноти і т. д.) проектно-орієнтоване навчання, дискусія.</p> <p>Тьюторський супровід, націлений на реалізацію принципу індивідуалізації в освіті, сприяє найбільш повному розкриттю особистісного потенціалу студента за умови встановлення суб'єктних відносин, в яких кожна сторона бере на себе відповідальність за свій вибір.</p>
Необхідне обладнання	Вивчення курсу не потребує використання програмного забезпечення, крім загально вживаних програм і операційних систем.
Критерії оцінювання	Оцінювання проводиться за 100-бальною шкалою.

(окремо для кожного виду навчальної діяльності)

СХЕМА НАРАХУВАННЯ БАЛІВ

Поточне тестування та самостійна робота									Модульний контроль	Сума
T1	T2	T3	T4	T5	T6	T7	T8	T9	50	100
6	6	6	6	6	6	6	4	4		

90-100 балів (А, зараховано) - виставляється здобувачу, який дав повну і правильну відповідь на всі питання, що базуються на знанні нормативно-правових актів, судової практики та спеціальної літератури. Прояви уміння застосування набутих знань до конкретних суспільно-економічних ситуацій та здібності аналізу джерел вивчення даного курсу.

81-89 балів (В, зараховано) - виставляється здобувачу, який дав не цілком повну але правильну відповідь на всі питання, що базуються на знанні.

71-80 балів (С, зараховано) - виставляється здобувачу, який дав повну і правильну відповідь, але не на всі питання, або відповідь не базується на всіх складових джерелах вивчення. Тобто знав нормативно-правовий акт та судову практику, але не знав інформації, що міститься у спеціальній літературі, чи інформації, яка міститься у інших джерелах. Однак у підсумку його відповідь повинна базуватись не менше ніж на двох базових джерелах.

61-70 балів (D, зараховано) - виставляється здобувачу, який не дав вичерпної детальної відповіді на питання контрольних завдань і яка базується тільки на одному із рекомендованих джерел вивчення матеріалу.

51-60 балів (Е, зараховано) - виставляється здобувачу, який не дав вичерпної (достатньої) відповіді на питання контрольних завдань та не може назвати джерела інформації навчальної дисципліни.

0-50 балів (FХ, незараховано) - виставляється здобувачу, який виявив значні прогалини в знаннях основного навчального матеріалу, допустив принципові помилки у виконанні передбачених програмою завдань, незнайомий з основною юридичною літературою з дисципліни.

Письмові роботи: очікується, що здобувачі виконають декілька видів письмових робіт (есе, вирішення кейсу).

Академічна доброчесність: очікується, що роботи здобувачів будуть їх оригінальними дослідженнями чи міркуваннями. Відсутність посилань на використані джерела, фабрикування джерел, списування, втручання в роботу інших здобувачів становлять, але не обмежують, приклади можливої академічної недоброчесності. Виявлення ознак академічної недоброчесності в письмовій роботі здобувача є підставою для її незарахування викладачем, незалежно від масштабів плагіату чи обману. **Відвідання занять** є важливою складовою навчання. Очікується, що всі здобувачі відвідають усі лекції і практичні заняття курсу. Здобувачі мають інформувати викладача про неможливість відвідати заняття. У будь-якому випадку здобувачі зобов'язані дотримуватися усіх строків визначених для виконання усіх видів письмових робіт, передбачених курсом.

Література. Викладач та факультет сприятиме у наданні необхідної літератури, яку здобувачі не зможуть знайти самостійно. Здобувачі заохочуються до використання також й іншої літератури та джерел, яких немає серед рекомендованих.

Політика виставлення балів. Враховуються бали набрані на поточному

	<p>оцінюванні, самостійній роботі та бали підсумкової здачі. При цьому обов'язково враховуються присутність на заняттях та активність здобувача під час практичного заняття; недопустимість пропусків та запізнь на заняття; користування мобільним телефоном, планшетом чи іншими мобільними пристроями під час заняття в цілях не пов'язаних з навчанням; списування та плагіат; несвоєчасне виконання поставленого завдання і т. ін. Жодні форми порушення академічної доброчесності не толеруються.</p>
<p>Питання до заліку.</p>	<p>Поняття та види правочинів. Поняття «договір». Момент вчинення правочину. Вимоги до правочину («умови дійсності»). Недійсність правочину. Застосування законодавства щодо правочину, який сторони насправді вчинили. Поняття «недійсний правочин». Суміжні поняття: «неукладеність», «нечинність» та «розірвання» договору. Види недійсних правочинів. Види позовних вимог, пов'язаних з недійсністю правочину. Загальна характеристика наслідків недійсності правочину. Наслідки недійсності основного зобов'язання. Поняття та ознаки реституції. Види реституції. Кондикційні зобов'язання (безпідставне збагачення). Співвідношення реституції та кондикції. Субсидіарне застосування кондикції. Способи реституції Відшкодування завданої шкоди. Конфіскація. Схвалення правочину уповноваженою особою. Визнання дійсними нікчемних правочинів. Зміна правового регулювання. Критерії ухилення від нотаріального посвідчення договору. Визнання дійсним договору купівлі-продажу нерухомості та визнання права власності за набувачем. Преюдиційність рішення суду Загальні вимоги до правочинів з нерухомістю. Співвідношення реституції та віндикації. Обмеження застосування віндикації щодо добросовісного набувача. Правочин, вчинений під впливом помилки (дарування чи довічне утримання). Правочин, вчинений під впливом обману (оскарження відмови від прийняття спадщини). Правочин, вчинений під впливом насильства, тяжкої обставини чи внаслідок зловмисної домовленості представника з іншою стороною. Фіктивні та удавані правочини Вчинення правочинів малолітньою, неповнолітньою, обмежено дієздатною, недієздатною, «тимчасово недієздатною» особою. Вчинення правочину без згоди органу опіки і піклування. Укладення юридичною особою правочину, якого вона не мала права вчиняти. Наслідки вчинення правочину представником з перевищенням повноважень.</p>
<p>Опитування</p>	<p>Анкету-оцінку з метою оцінювання якості курсу буде надано по завершенню курсу.</p>